

Opinió

Enric Mirambell i Belloc
CRONISTA OFICIAL DE LA CIUTAT DE GIRONA

JOAN DOMÈNECH I DOMÈNEC FITA

«En aquesta publicació, editada per la Diputació, hi podem destacar dues personalitats: la del biografiat, com és natural; però també la de l'autor»

El dia 14 del passat mes d'octubre es va presentar el llibre de **Joan Domènech, Domènec Fita, l'home de l'art integrat**. Encara que hagi transcorregut més d'un mes des d'aquell acte de presentació del llibre, aquest no ha perdut la seva actualitat, i encara que ja se n'han publicat diversos comentaris, mai no sobrarà que ara n'hi dediquem un de més. En aquesta publicació, editada, com no podia ser altrament, per la Diputació, hi podem destacar dues personalitats: la del biografiat, com és natural; però també la de l'autor.

Comentant amb en **Fita** l'interès que té aquest llibre, i l'excel·lència del treball fet pel seu autor, em manifestà que el treball de recerca previ a la redacció havia estat tan exhaustiu que fins i tot en la biografia hi constaven alguns detalls que ni el mateix biografiat recordava. I és que en Joan Domènch va treballar el tema a consciència, com fa en totes les seves activitats.

El vaig conèixer com un estudiant destacat a l'Escola del Magisteri de Girona i després he anat seguint el seu procés formatiu i la seva activitat, una activitat que ha estat àmplia, complexa i sempre perse-

guint la perfecció. Exemplar com a estudiant i com a professional, sempre superant-se; de normalista a universitari, de mestre de primària a professor de secundària. Promotor cultural. Polític atípic, com ell mateix es definia. Apassionat ciutadà de Lloret de Mar, també, com a consorci, de Beget, i per les seves activitats, de Girona. La seva labor d'investigació, i la seva producció literària i editora el qualifiquen com un autor prolífic, planer i fàcilment llegible, sense baixar el nivell literari. Ha cultivat la Història, la Narrativa, el Periodisme, i també la Poesia. Per Nadal no falta mai la seva felicitació, consistent en un poema, sentit, cordial i amb un fons d'acord amb el que és i el que hauria de ser l'anyal celebració.

En el llibre que avui comentem, en Joan Domènec ens presenta la personalitat d'en Domènec Fita d'una manera completa i exhaustiva. El comès no resultava fàcil, per la seva amplitud i la seva complexitat; però l'autor se n'ha sortit amb excel·lència. Llegir aquesta biografia serà conèixer en Fita com a infant agraït amb aquells que en tingueren cura; estudiant exemplar i reconegut amb els qui foren els seus mestres i preceptors; com a company cordial i incondicional, com a home de fe i inquiet cercador de la veritat, practicant de l'espiritualitat i conseqüent en el seu comportament i les seves decisions. Com a espòs fidel i conscient del que per ell ha representat i representa la convivència amb la seva esposa. I com a síntesi de tot la seva identi-

tat com a artista de profunda inspiració i de perfecció en l'execució de la seva variada i diversa especialització. Formació artística que s'ha reflectit en una obra àmplia, i complexa i en la seva generositat didàctica. Els seus deixebles, que reberen d'ell eficaces pautes per seguir cadascun el seu propi camí, marcaran un futur del seu domini de les arts plàstiques.

Seguint la lectura de les planes del llibre de Joan Domènec, contemplarem el nen Domènec Fita, que visqué la seva infantesa acollit a l'Hospici; però la seva criança va ser confiada a una dida del poble garrotxí de Santa Pau, on passà el temps del seu alletament. De retorn a la casa matriu, seguí la seva formació intel·lectual, humanística, espiritual i artística en el gran casal de la plaça de l'Hospital. I allí es va configurant una personalitat, sota la direcció d'un administrador que amb gran humanitat vetlla per aquells nois que estan sota la seva responsabilitat; unes religioses païles que amb abnegació i dedicació supleixen l'escalf matern; uns mestres, entre els quals destaca l'escultor i pedagog artístic **Joan Carrera**, que és qui va encaminar en Fita per les sendes de la creació plàstica.

La Diputació de Girona va patrocinar la carrera artística del jove Fita com ho hauria fet la més amatent família. Uns anys d'escola d'art a la ciutat d'Olot, que excel·leix per la bellesa del seu entorn i per ser bressol d'artistes. Continuació formativa amb estudis superiors a Barcelona, sota la direcció de **Frederic Marès**. Inici de l'activitat professional amb el Grup Flama. I quan la seva personalitat artística anava prenent forma i s'anava donant a conèixer, es produeix el terrible accident que podia haver representat el final del seu quefer i fins i tot de la seva vida. I en la inactivitat i el dolor la flama no s'apaga, sinó que es revifa, i des del llit i en la llarga convalescència, no deixa de pensar en els seus projectes artístics. En els llargs mesos d'hospitalització es fa patent la seva personalitat, amb el tracte d'aquells que mai l'abandonaren. Els metges i tot el personal sanitari que l'atengué. La Diputació de Girona que l'atengué en tot i per tot. L'arquitecte **Jo-**

quim Masramón que seguí sent el seu mentor, els seus companys del grup artístic, els arquitectes gironins **Narcís Negre** i **Josep Duixans**... I d'una manera especial que serà essencial en aquell present i sobretot en el futur d'en Fita, l'**Àngela**, que un cop estabilitzada la situació es convertirà en l'esposa en la que es fondran l'amor, el sacrifici, l'abnegació, i també l'èxit i la glòria de l'artista.

Quan en Domènec surt de la clínica, amb les seqüeles i condicionaments inevitables, en la seva recuperació, s'inicia una llarga i fructuosa etapa de la seva vida professional i humana. A Sarrià de Dalt, a l'entorn de Girona, el matrimoni Fita-Rodeja hi establirà el seu domicili, on s'anirà desenvolupant l'activitat artística i practicant l'acolliment, l'amistat i la confraternitat. La casa dels Fita serà punt de referència per molts gironins i forans. Rebran visites de companys, amics, gent de totes condicions entre els quals personalitats destacades com ho fou l'abat **Aureli Escarré**, de Montserrat. La relació personal i epistolar d'en Fita és àmplia i variada.

La construcció de l'autopista afecta aquella casa i s'ha de buscar un nou emplaçament. Amb una gran visió de futur, els Fita assenten la seva llar a la muntanya de Monjuïc. De moment era un punt de novetat i singularitat en un paratge i una barriada de pobresa material; però d'una gran riquesa humana com ha quedat palès en la promoció de moltes de les famílies que suportaren aquella marginació i aquelles penalitats. Posteriorment Can Fita es pogué considerar la primera pedra d'una gran urbanització que ha transformat sensiblement el paratge que durant dos segles fou bastió defensiu de la ciutat de Girona. Centre de batalles i de mort convertit en ciutat pacífica, progressiva i amb una gran vitalitat. Can Fita serà llar, centre de relació, taller de l'artista i escola d'arts.

Aquest llibre pulcrament imprès per la casa Palahí, amb un text complet i assequible, enriquit amb un preciós elenc d'il·lustracions, ens dóna a conèixer la personalitat d'en Domènec Fita, dibuixant, escultor, vitraller, humanista, artista integrat i mestre d'artistes.

Daniel Capó

EL COMPÀS OBERT DE LES CIUTATS

Obrim el compàs per prendre perspectiva, d'Espanya a Europa, d'allò local a allò universal. Londres, Berlín, Frankfurt, París, Milà, Estocolm: el futur pertany a les grans ciutats que conformen el que alguns sociòlegs han descrit com una geografia de la intel·ligència; *smart cities*, clústers d'I + D, epicentres d'un *networking* global que s'expressa en anglès i menja en restaurants *melting pot* de la guia Michelin. Alhora, una nova classe mitjana es referma als pa-

isos emergents, que es beneficien dels alts preus de les matèries primeres -apuntin el xoc que suposaria per a aquestes nacions la caiguda en vertical del preu del petroli-, de la inversió internacional i d'un aparent rigor fiscal. El superàvit xinès -un país governat per enginyers- ha sostingut l'equilibri financer d'un Occident cada vegada més endeutat i envellit. Alguns fins i tot parlen d'Europa com d'un geriatric cultural, un Disneyworld de l'art, enfront de la innovació americana i la producció *made in Asia*. Per descomptat que no és així; o no només així, vull dir. A l'Europa adormida de la Unió, se superposa una xarxa de ciutats obertes que es reinventen a si mateixes, que pensen en termes globals i cooperen entre elles amb independència del que dictin les burocràcies. Són urbs mutants d'un difús esquerranisme moral, ecològicament sostenibles i que viatgen en el pont aeri de les *low cost*. Si la civilització representa l'escala humana de la democràcia, les ciutats constitueixen l'escala humana d'aquesta nova modernitat alimentada per la immediatesa virtual dels tuits.

Però al mateix temps, les ciutats pateixen la fractura no en un o dos fragments, sinó en múltiples, com a conseqüència de la dràstica ruptura del segle XXI amb el XX. Què dir llavors de les nacions? Si l'eco-

nomia tradicional s'ha instal·lat en l'obsolescència -¿quin sector no s'ha vist abocat en aquests últims anys a la reconversió?-, la societat s'enfronta un procés similar. Prenguin alguns exemples: el ressorgir del nacionalisme, com un ressò dels pitjors instints del passat segle, no només a Europa sinó sobretot al Pacífic, autèntica regió alfa del planeta; el desastre social que suposa l'alt atur estructural, el mileurisme i el treball precari; la creixent privatització d'allò públic, que reforça la desigualtat de classes; el descredit de les institucions i l'auge dels populismes com a solució política. Vot del cansament o de la por, segons sigui el cas: vot bàsicament defensiu davant de la realitat.

En aquest context, Podem apareix com un moviment messiànic amb algunes peculiaritats significatives: un partit antisistema que aspira a ocupar la centralitat política; un partit de base que s'organitza verticalment i que renuncia a aquesta gran base de l'Estat que és la municipalitat; un partit sense passat el present del qual no és altre que la llarga ombra ideològica del segle XX. En èpoques de succedanis passen coses així. Fins i tot que es reinvindiquin ideologies fracassades.

Però, evidentment, el viratge d'Europa cap als populismes de dretes o esquerres

compta a favor amb les profundes arrels de la fragmentació social: obsolescència de la indústria clàssica, pèrdua de condicions laborals, empobriment creixent i debilitat de l'Estat del benestar. El professor **Florentino Felgueroso** ha afirmat a les pàgines de *Nada es gratis* que al voltant d'onze milions de treballadors a Espanya es troben en situacions properes a la precarietat, al que s'afegeix l'escàndol del capitalisme d'amics. La revolta de les elits s'assenta no només en la injustícia sinó també en el desequilibri. La rebel·lió de les masses es planteja amb les mateixes cartes col·locades al revés.

Però la pregunta ja no és tant si podem anar a pitjor, sinó com canalitzar una situació definida per la inestabilitat. Cap a on mirar? Quins exemples prendre? La fragilitat històrica de la democràcia a Espanya no ens immunitza precisament davant dels riscos d'una dramatització excessiva dels problemes. El dilema, segurament, es decidirà a les ciutats i als seus cinturons, on es forgen els relats de la societat i on s'escriu el futur més dinàmic. Encara que per descomptat també hi caben les urbs fracassades, que opten per tancar-se en si mateixes i escoltar els cants de sirena d'uns i d'altres, demagogs tots. I això és el que cal evitar.